

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2025 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Кристалл Менеджмент» АҚ (бұдан әрі – «Компания») жауапкершілігі шектеулі серіктестікті 2017 жылғы 10 наурызда қайта ұйымдастыра отырып, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған акционерлік қоғам болып табылады. Серіктестіктің алғаш рет тіркеуге алынған күні - 2007 жылғы 4 желтоқсан.

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания акционерлері мыналар болып табылады:

	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
«Joint Resources» АҚ	51%	51%
«EuroAsia Construction» ЖШС	24,5%	24,5%
«Позитив-А» АҚ	15%	15%
«FCI Management LLP» ЖШС	9,5%	9,5%

«Joint Resources» АҚ-ның жалғыз акционері Қазақстан Республикасының азаматы Т.А. Кулибаев болып табылады.

2022 жылғы 8 шілдеде Топ «АЛМЭКС ПЛЮС» ФИРМАСЫ» ЖШС-нен «Green Power Generation» АҚ («Еншілес ұйым») қатысу үлесінің 100%-ын сатып алды. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке Компанияның және оның еншілес ұйымының (бұдан әрі бірлесіп «Топ» деп аталады) қаржылық есептілігі кіреді.

Топ қызметінің негізгі бағыты электр энергиясын өндіру және өткізу болып табылады. 2010 жылғы қаңтарда Топ Қызылорда облысының Ақшабұлақ кен орнында (Қызылорда қаласынан 120 км) орналасқан, қуаттылығы 87,03 МВт болатын газтурбиналы электрстанциясының (ГТЭС) құрылысын бастады. Станцияның құрылысы толығымен аяқталып, 2012 жылдың маусымында пайдалануға берілді. Газ-турбиналы электр станциясы «Казгермұнай» БК» ЖШС өндіретін газбен жұмыс істейді. ГТЭС іске қосылған сәттен бастап және 2014 жылдың мамырына дейін газ «Казгермунай» БК» ЖШС өндірген газды жеткізу туралы келісімшарттың негізінде жеткізіледі. 2014 жылғы мамырдан бастап газ «QazaqGaz Aймақ» АҚ-мен жасалған келісімшарттар бойынша жеткізіледі, ағымдағы келісімшарттың қолданылу мерзімі 2026 жылғы 31 желтоқсанға дейін.

2014 жылғы 7 ақпанда Топ Қазақстан Республикасының Мұнай және газ министрлігімен № 3996-УВС Қызылорда, Ақтөбе және Қарағанды облыстарында орналасқан учаскенің аумағында көмірсутекті ресурстарды барлауға арналған жер қойнауын пайдалану келісімшартын (бұдан әрі - «Негізгі келісімшарт») жасады. Жер қойнауын пайдалануға арналған негізгі келісімшарт 6 жыл мерзімге жасалған. 2020 жылғы 20 қаңтарда Негізгі келісімшартқа № 7 Қосымша келісімге қол қойылды, оған сәйкес Негізгі келісімшарт «Барлау мен өндіруге арналған келісімшарт» деп атала бастады, оның мазмұны жаңа «ҚР Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы кодексінің» талаптарына сәйкес келе бастады, ал Негізгі келісімшарттың мерзімі 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартылды. 2020 жылғы 22 қыркүйекте № 8 Қосымша келісімге қол қойылды, соған сай Негізгі келісімшарттың мерзімі 2023 жылғы 31 қазанға дейін ұзартылды.

2024 және 2025 жылдары 2014 жылғы 7 ақпандағы №3996-УВС келісімшарты бойынша келісімшарттық аумақтан жер қойнауын пайдаланудың жекелеген келісімшарттарына (бұдан әрі 2014 жылғы 7 ақпандағы №3996-УВС келісімшартымен бірлесіп – «Келісімшарттар») мынадай кен орындары бөлінді:

1. Қаракөл кен орны 2023 жылғы 17 қазандағы №5276-УВС өндіру келісімшартына 2048 жылғы 2 мамырға дейінгі мерзімге бөлінді.
2. Солтүстік Майбұлақ және Егізқара кен орындары 2023 жылғы 30 қазандағы №5284-УВС барлау және өндіру келісімшартына 2026 жылғы 30 қарашаға дейінгі мерзімге бөлінді. Оған сондай-ақ Қарамай, Оңтүстік-Шығыс Досжан және Батыс Қоныс перспективалы құрылымдары кірді. Осы Келісімшарт бойынша көмірсутектерді барлау жалғасатын болады. Бұл келісімшарт күрделі жоба бойынша барлау мен өндіруге арналған үлгілік келісімшарттың талаптарына ауыстырылды. 2026 жылғы 23 қаңтардағы №2 Толықтыруға сәйкес Келісімшарт бойынша барлау кезеңі алты жыл бес айды құрайды және 2030 жылғы 30 наурызда аяқталады (2023 жылғы 30 қазаннан бастап есептеледі), ал өндіру кезеңі кен орындарын барлау нәтижелері бойынша айқындалатын болады.
3. Бестөбе кен орны 2024 жылғы 3 шілдедегі №5357-УВС өндіру келісімшартына бөлінген және 2026 жылғы 30 қазанға дейінгі мерзімге дайындық кезеңі сатысында тұр. 2026 жылғы 23 қаңтардағы №1 Толықтырумен дайындық кезеңінің мерзімі 2027 жылғы 28 ақпанға дейін ұзартылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)**

Осылайша, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2014 жылғы 7 ақпандағы №3996-УВС келісімшарты бойынша келісімшарттық аумақтың құрамында келесі кен орындары қалды:

1. Оңтүстік Жіңішкекүм, 2026 жылғы 30 сәуірге дейін сынақты пайдалану сатысында;
2. Сұлутабан, 2025 жылғы 05 тамызға дейін дайындық кезеңі сатысында болды, содан кейін өндіру сатысына өтті;

2023 жылғы 30 қазандағы №13 Қосымша келісіммен 2014 жылғы 7 ақпандағы № 3996-УВС келісімшартының мерзімі 2026 жылғы 17 қарашаға дейін ұзартылды. 2026 жылғы 23 қаңтардағы №17 Толықтырумен келісімшарттың қолданылу мерзімі 2048 жылғы 17 қарашаға дейін ұзартылды (Сұлутабан кен орны бойынша).

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, Чайковский көшесі 95-үй. Топтың 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығаруға Бас директор мен Бас бухгалтер 2025 жылғы 30 мамырда бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗДЕРІ

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕС жөніндегі Кеңес») жариялаған редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік келесі баптарды қоспағанда, бастапқы құнның негізінде әзірленді: 2016 жылдың 1 тамызынан бастап қайта бағаланған құны бойынша ескерілетін негізгі құралдар, мұнай-газ активтерін қоспағанда, және есеп саясаты мен осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде сипатталған басқа да баптар.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген және арнайы келісілген жағдайларды қоспағанда, бұл шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәндер мың теңгеге жуықталған.

Үздіксіз қызмет қағидаты

Шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздік қағидатының негізінде әзірленген, әрі ол әдеттегі қызметтің барысында әдеттегі қызметтің жалғастырылуын, активтердің өткізілуін және міндеттемелердің өтелуін көздейді.

Топ 2025 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 13 198 462 мың теңге (2024 жыл ішінде: 576 045 мың теңге таза залал) сомасында таза пайда көрді және есепті күнге Топтың ағымдағы міндеттемелері оның активтерінен 26 849 054 мың теңгеге асты (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 17 881 539 мың теңгеге). Бұл талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде күмән тудыра алатын елеулі белгісіздіктің болуына нұсқайды.

Топтың банк қарыздарын өтеу, сауда кредиторлық берешекті төлеу, жоспарланған барлау және бағалау қызметін жалғастыру әрі үздіксіз қызмет қағидатын қолдау қабілеті Топтың таяу арада қосымша ақша қаражатын тартуына байланысты болады. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік күніне басшылық Топ өз қызметін кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарау, соның ішінде кейбір қарыздарды өтеу мерзімдерін 2028 жылға дейін ұзарту және бас компания берген қаржыландыруды қамтамасыз ету арқылы үздіксіз жүзеге асыра алады деп пайымдауға жеткілікті негізге ие.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікке активтердің ескерілген сомалардың өтелуіне және жіктелуіне қатысы бар немесе егер Топ өз қызметін үзіліссіз негізде жүзеге асыра алмаған жағдайда, қажет болып қалуы мүмкін сомалар мен міндеттемелердің жіктелуіне қатысты қандай да бір түзетулер жатпайды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив мына жағдайда айналымдағы болып табылады, егер:

- Оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

- Оны есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- Есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдіреді.

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктеу (жалғасы)

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме мына жағдайларда ағымдағы болып табылады, егер:

- Оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- Ол есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- Топтың есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді;

Кейінгі қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер айналымнан тыс активтер/ұзақ мерзімді міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Шетел валютасындағы операциялар

Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен білдірілген. Теңге функционалдық валюта және Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігін білдіру валютасы болып табылады.

Шетел валютасындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның ресми нарықтық бағамы бойынша қайта есептеледі. Барлық бағамдық айырмалар жиынтық залал туралы есепте көрсетіледі. Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күнге қайта есептеледі. Әділ құн бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес активтер әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша бағаланатын монетарлық емес баптарды кері қайта есептеу бойынша туындайтын кірістер немесе шығындар мұндай баптың әділ құнының өзгеруінен кірістерді немесе шығындарды мойындауға сәйкес қаралады (яғни әділ құны бойынша кірісі немесе шығыны басқа жиынтық кірісте немесе пайда мен шығындарда танылатын баптар бойынша бағамдық айырма, сондай-ақ тиісінше басқа да жиынтық кірісте немесе пайда мен шығындарда танылады).

Валютаны сатып алу/сату мәмілелерімен байланысты операциялар басқа кірістер мен шығыстардың құрамында сомалық айырма ретінде ескеріледі.

Қазақстан Республикасында ресми айырбастау бағамдары ретінде Қазақстан қор биржасында («ҚҚБ») белгіленген орташа алынған валюта бағамдары қолданылады.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде теңгеге қатысты шетел валюталарының келесі айырбастау бағамдары пайдаланылды:

Жыл соңындағы айырбастау бағамы (теңгеге)	2025 жылғы	2024 жылғы
	31 желтоқсан	31 желтоқсан
1 АҚШ доллары	505,53	525,11
Бір жылғы орташа айырбастау бағамы (теңгеге)	2025 жыл	2024 жыл
1 АҚШ доллары	521,31	469,27

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Негізгі құралдар**

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша танылады. Мұнай-газ активтерін қоспағанда, негізгі құралдарды кейінгі есепке алу жинақталған амортизацияны (жерден және аяқталмаған өндірістен басқа) және қайта бағалау күнінен кейін танылған құнсызданудан болатын залалды, олар болған жағдайда, шегере отырып әділ құны бойынша жүзеге асырылады.

Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың әділ құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншікті капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған баланстық құны негізінде есептелген амортизация мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген амортизация арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен бірге қайта бағалау күніне жинақталған амортизация мен құнсыздану активтің жалпы баланстық құнының бір мезгілдегі төмендеуімен алынып тасталады және содан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін қосымша бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты шығарылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына сондай-ақ құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте пайда немесе залал құрамында мойындалады.

Электр энергиясын өндірумен және мұнай мен газ өндірумен байланысты емес негізгі құралдар жинақталған тозуды шегере отырып өзіндік құны бойынша есепке алынады. Бұл активтердің тозуы тікжелілік әдісті қолдана отырып былайша есептеледі

	Жылдар
Үйлер мен ғимараттар	15-30
Машиналар мен құрал-жабдықтар	5-20
Көлік	7-10
Басқасы	2-20

Газ турбиналары өндірістік әдіспен амортизацияланады. Өндірістік әдіс бойынша амортизация мөлшерлемесін есептеу сағаттардың жалпы резервінен нақты пайдаланылған мотосағаттардың негізінде есептеледі.

Мұнай және газ ұнғымалары өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады. Өндірістік әдіс бойынша амортизация мөлшерлемесін есептеу кен орны бойынша мұнайдың бекітілген жалпы қорларынан нақты өндірілген мұнай негізінде жүргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың амортизация әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай түзетіледі.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте бұл активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін жиынтық залал туралы есепке кіргізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Негізгі құралдар (жалғасы)***Аяқталмаған құрылыс*

Аяқталмаған құрылыс бастапқы құны бойынша ескеріледі және құрылыс процесінде негізгі құралдармен, орнатуды және монтажды күтетін жабдықпен, сондай-ақ құрылыста және күрделі жөндеуде пайдаланылатын материалдармен білдірілген. Аяқталмаған құрылысқа құрылыстың, құрал-жабдықтардың өзіндік құны және басқа да тікелей шығындар кіреді. Құрылыс аяқталғанда немесе машиналар мен жабдықтар пайдалану үшін дайын болғанда, нысан тиісті санатқа аударылады.

Аяқталмаған құрылысқа амортизация есептелмейді.

Мұнай-газ активтері

Игеруге және өндіруге байланысты активтер жинақталған амортизацияны және құнсыздану бойынша шығыстарды шегергендегі құны бойынша есепке алынады. Активтің бастапқы құны сатып алу бағасынан немесе құрылыс құнынан (егер актив бұрын игерілген активтер ретінде жіктелген болса), активті пайдалануға беруге тікелей байланысты шығындардан, пайдаланудан шығару бойынша міндеттемені бастапқы бағалаудан және капиталдандыру критерийлеріне сәйкес келетін активтер үшін қарыздар бойынша шығындардан тұрады. Сатып алу бағасы немесе құрылыс құны төленген қаражат пен активті сатып алу үшін берілген кез келген сыйақының әділ құнының жалпы сомасын білдіреді.

Мұнай мен газды игеруге және өндіруге байланысты активтер тиісті кен орнының дәлелденген игерілген және игерілмеген мұнай қорларына қатысты өндіруге пропорционалды есептеу әдісі негізінде амортизацияланады, егер активтерді пайдалану мерзімі кен орнын пайдалану мерзімінен аз болса, онда сызықтық әдіс қолданылады. Кен орнын игеруге жұмсалған шығындарға қатысты амортизациялық есептеулерді есептеу кезінде өндіруге пропорционалды түрде осы уақытқа дейін жұмсалған шығыстар, сондай-ақ игеруге көзделген болашақ шығыстар ескеріледі.

Алынған қарыздар бойынша шығындар

Топтың ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысы бар қарыз алулар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құнының бір бөлігі ретінде капиталданады. Қарыз алулар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыз алулар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және ұйым қарызға алынған қаражатпен байланысты шеккен басқа да шығындар жатады.

Барлау және бағалау активтері

Геологиялық және геофизикалық шығыстар мұндай шығындар болған сәтте есептен шығарылады. Барлау ұңғымаларына тікелей жататын шығындар ұңғыманың бұрғылануы аяқталмайынша және мұндай бұрғылаудың нәтижелері бағаланбайынша барлау және бағалау активтерінің құрамында капиталданады. Мұндай шығындар жалақыны, материалдар мен жанармайды, электр энергиясы мен мердігерлерге төлемдерді қамтиды. Егер көмірсутектер табылмаса, барлау шығыстары кеуіп кеткен ұңғыма бойынша шығыстар ретінде есептен шығарылады. Егер коммерциялық әзірленуі жеткілікті болатын басқа да ұңғымаларды (барлау немесе құрылымдық-іздірету ұңғымалары) қосу мүмкін бағалауға жататын көмірсутектер табылған жағдайда, мұндай шығыстар актив ретінде ескерілуін жалғастырады.

Осы сияқты барлық шығындар кемінде жылына бір рет әзірлеуді жалғастыру немесе табылғаннан пайда алудың қандай да бір тәсілі туралы ниетті растау үшін техникалық, коммерциялық және басқару тексеруіне жатады. Егер бұл бұдан былай орын алмаса, шығындар есептен шығарылады.

Мұнай мен газдың қорлары дәлелденгенде және әзірлеуді жалғастыруға шешім қабылданғанда, тиісті шығындар мұнай-газ активтерінің құрамына аударылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢИЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Барлау және бағалау активтері (жалғасы)**

Барлауға арналған лицензияны сатып алу шығындары

Барлауға арналған лицензияларды сатып алу шығындары тиісті кен орынның коммерциялық өндірісі басталған күннен бастап лицензия мерзімінің ішінде өндіріс шығасыларының бірлігі әдісі бойынша амортизацияланады.

Активтің пайдалы қызмет етуінің күтілетін мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қаралады және қажет болған жағдайда, пайдалы қызмет ету мерзімінің өзгеруі перспективті түрде ескеріледі.

Барлау және бағалау активтерінің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Топ барлау және бағалау активтерін құнсыздану мәніне тексереді, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануына нұсқайтын фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады.

Бір немесе одан да көп төмендегі фактілердің және жағдайлардың болуы Топ барлау әрі бағалау активтерін құнсыздану мәніне тексеруге міндетті екендігіне нұсқайды (тізбесі толық болып табылмайды):

- Соның ішінде Топ белгілі бір учаскені барлауға құқылы болған кезең өтіп кеткенде немесе таяу арада өтеді және оның ұзартылуы күтілмейді;
- Белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға едәуір шығыстар бюджетке қосылмаған және жоспарланбайды;
- Белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкеліп соқтырмады және Топ белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату шешімін қабылдады;
- Топтың белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдылығына қарамастан барлау және бағалау активтерінің баланстық құны нәтижелі әзірлеудің немесе өткізудің нәтижесінде толық шамада өтелмейді деген жеткілікті деректері бар.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ барлау және бағалау активтерінің құнсыздану индикаторларын анықтамады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құнының ең аз мәні немесе таза өткізу құны бойынша ескеріледі. Құнға қорларды нақты орналасқан жерге дейін жеткізу және оларды тиісті жай-күйге келтіру шығындары кіреді. Тауар-материалдық қорлардың өзіндік құны орташа алынған құнның әдісі бойынша айқындалады. Таза өткізу құны өндірісті аяқтауға арналған болжамды шығыстарды және өткізуге арналған бағаланған шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында болжамды сату бағасы ретінде айқындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің (ААЖБ) өтелетін құны - бұл сатуға арналған шығындарды шегергенде, (ААЖБ) активінің әділ құны және (ААЖБ) активін пайдаланудан болатын құндылық. Өтелетін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы жасайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын активтер жасаған жағдайда ғана жеке активтер үшін анықталады. Егер активтің ағымдағы құны немесе ААЖБ өтелетін сомадан асып кетсе, онда актив құнсызданған ретінде қаралады және оның құны өтелетін сомаға дейін кемітіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Пайдалану құндылығын бағалау кезінде келешек ақша ағындары салық салынғанға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады, әрі ол ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активке тән тәуекелдерді көрсетеді. Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер, егер ондайлар орын алса, ескеріледі. Олар болмаған кезде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес компаниялар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААЖБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Осы жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылды құрайды. Бұдан да ұзақ кезеңдер үшін бесінші жылдан кейін болжамды келешек ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсім үрдістері есептеледі.

Құнсыздану шығындары (корлардың құнсыздануын қоса алғанда) жиынтық залал туралы есепте танылады.

Топ әрбір есепті күнге активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААЖБ-ның өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауда өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның осылайша қалпына келтірілуі жиынтық залал туралы есепте танылады.

Қаржы құралдары – бастапқы тану және кейіннен бағалау

Бір ұйымда қаржы активінің және екінші ұйымда қаржылық міндеттеменің немесе үлестік құралдың пайда болуына әкеліп соқтыратын кез келген шарт қаржы құралы болып табылады.

Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс (БЖК) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)*****Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)***

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Кейіннен бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Ұйымның қарауына қарай басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған деп жіктелген қаржы құралдары (үлестік құралдар);
- Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

2024 жылдың 31 желтоқсанына Топтың басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын немесе пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары болған жоқ.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Топ үшін барынша орынды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- Қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- Қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе залал активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе залалның құрамында танылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда дебиторлық берешекті жатқызады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢИЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Тануды тоқтату*

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) мойындалуын тоқтатады (яғни, Топтың қаржылық жағдай туралы есебінен алынып тасталады), егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін кредиттік залалдарды (ККЗ) бағалау резервін мойындайды. ККЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын кредит сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

ККЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін кредиттік залалдар) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін кредиттік залалға қатысты залалға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін кредиттік залалдарға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Топ ККЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржылық активтер тобы активті бастапқы мойындаудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған жағдайда құнсызданған болып есептеледі, әрі олар сенімді түрде бағалауға болатын қаржылық актив немесе қаржылық активтер тобы бойынша күтілетін болашақ ақша қаражаты ағындарына әсер етті. Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Сонымен бірге, мұндай растауларға қаржы құралы бойынша күтілетін келешек ақша ағымдары төмендеуінің бағалауына көрсететін, атап айтқанда, борыштарды төлеу міндеттемелерін орындаудан бас тартулармен белгілі бір өзара байланыста болатын мерзімі өткен берешек көлемінің немесе экономикалық жағдайдың өзгеруі сияқты қадағаланып отырған деректер жатады.

Қаржылық міндеттемелер*Бастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер бастапқы мойындау кезінде тиісінше пайда немесе залал; кредиттер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде Қордың қарауына қарай жіктелген туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)*****Бастапқы тану және бағалау (жалғасы)***

Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда оларға мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (кредиттер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, кредиттер мен басқа да қарыздар кіреді. Топтың пайда немесе залал, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде бастапқыда мойындалған кезде ол айқындалған қаржылық міндеттемелері жоқ.

Кейіннен бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады:

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер (кредиттер мен қарыздар)

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен залал оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып амортизация есептелуіне қарай танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық залал туралы есепте қаржыландырудан болған шығындар құрамына енгізіледі.

Бұл санатқа, ең алдымен, пайыздық кредиттер мен қарыздар жатады.

Мойындауды тоқтату

Қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады. Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық залал туралы есепте мойындалады.

Әділ құнды бағалау

Топ мұндай қаржы құралдарын әрбір есепті күнге әділ құны бойынша сату үшін қолда бар қаржы активтері және солардың әділ құны олардың қалдық құнынан айтарлықтай ерекшеленгенде, әділ құны бойынша қаржылық емес активтер ретінде бағалайды. Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға әділ құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- Не бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта; немесе
- Не бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта негізгі нарықтың жоқтығы шартында болатындығын болжайды.

Топ негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын анықтау кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының активті ең үздік және барынша тиімді тәсілмен пайдалану арқылы не болмаса оны бұл активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын нарыққа басқа қатысушыға сату нәтижесінде экономикалық пайданы шығара алу мүмкіндігін ескереді.

Топ мұндай бағалау әдістерін пайдаланады, әрі олар қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте тиісті қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны бағаланатын немесе шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде жіктеледі:

- 1-деңгей - ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері;
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей - иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте мерзімді негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Топ әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайта талдай отырып (жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархия көздерінің деңгейлері арасында аудару фактісін айқындайды.

Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдағы міндеттемесі (заңгерлік немесе тәжірибеден туындайтын), осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтердің кейбір бөлігінің немесе барлығының өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана мойындалады. Резервке қатысты шығыс өтемақыны шегере отырып, жиынтық залал туралы есепте көрсетілген.

Егер ақшаның уақытша құнының ықпалы елеулі болса, резервтер салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, әрі ол қолданылатын жағдайда нақты міндеттемеге тән болатын тәуекелдерді көрсетеді. Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржыландыру бойынша шығындар ретінде мойындалады.

Салықтар***Ағымдағы табыс салығы***

Салық активтері және ағымдағы кезең үшін ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы табыс салығы пайда мен залалдың құрамында емес, капитал құрамында мойындалады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Салықтар (жалғасы)*****Кейінге қалдырылған салық***

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге шоғырландырылған қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнесті біріктіру болып табылмайтын мәміленің барысында активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайтын және мәмілені жасау сәтіне бухгалтерлік табысқа, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе залалға ықпал етпейтін жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша, есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активі операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға, салық салынатын пайдаға немесе залалға әсер етпейтін мәміле бойынша активтің немесе міндеттеменің бастапқыда мойындалуының нәтижесінде туындаған жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық бар барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын табысқа қол жеткізу шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік береді деген едәуір ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер қабылданған немесе нақты қабылданған есепті күнгі жағдай бойынша салық мөлшерлемелерінің (және салық заңнамасының) негізінде актив өткізіледі, ал міндеттеме өтеледі деген есепті жылда қолданатын болады деп болжанатын салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында мойындалған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе залал құрамында мойындалмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса басқа да жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей капиталда мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, егер заңи тұрғыдан бекітілген ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерді есепке алу құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар дәл сол салық салынатын компанияға немесе салық органына қатысты болса, бір біріне қарсы есепке алынады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Салық заңнамасында нетто негіздегі сатулар және сатып алулар бойынша қосылған құн салығын (ҚҚС) өтеу көзделеді. Осылайша, өтелуге жататын ҚҚС, сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді.

Төлеуге ҚҚС

Төленуге жататын ҚҚС бухгалтерлік есеп шоттарында Қазақстан Республикасының Салық кодексіне сәйкес ҚҚС салынатын тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді көрсетуден болған кірістерге есептеледі.

Өтелуге жататын ҚҚС

Өтелуге жататын ҚҚС бухгалтерлік есеп шоттарында ҚҚС-пен бірге сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен қызметтер бойынша және егер ондайлар кіріс алу мақсатында пайдаланылса көрсетіледі.

Әрбір есепті күнге өтелуге жататын ҚҚС шоты бойынша сома әрбір салық төлеуші үшін төленуге жататын ҚҚС шоты бойынша сомамен есепке алынуы тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Дивидендтер**

Топ бөлінуі бекітілгенде және бұдан былай Топтың қарауында қалмағанда, дивидендтердің төленуіне қатысты міндеттемені мойындайды. «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңға сай бөлу амалын акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншікті капитал құрамында танылады.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Топтың қызметі электр энергиясын өндірумен және сатумен, сондай-ақ мұнай өндірумен және сатумен байланысты. Топ екі сегмент бойынша түсім алуды көздейтін өзі жасаған шарттарда сатушы ретінде әрекет етеді.

«Электр энергиясын өндіру және өткізу» сегменті*1. Электр энергиясын сату*

Электр энергиясын өткізу орталықтандырылған сауда-саттықта Бірыңғай сатып алушыға – уәкілетті мемлекеттік оператор «Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі есептік-қаржылық орталық» ЖШС-не, және теңгерімдеуші нарықта провайдерлерге, яғни «Қазақстандық электр энергиясы мен қуаты нарығының операторы» АҚ (КЭҚНО) мен мамандандырылған компанияларға жүзеге асырылады.

Электр энергиясын өткізуден түсетін түсім жүйелік оператор («KEGOC» АҚ) растаған есепке алу жүйесінің деректері бойынша көлемдерге сәйкес электр энергиясы сатып алушыларға берілетін әр айдың соңында танылады. Төлем аванстық төлемдермен және әр айдың қорытындысы бойынша түпкілікті есеп айырысумен жүзеге асырылады.

2. Электр қуатының әзірлігін қолдау қызметтерін сату

Электр қуатының әзірлігін қолдау бойынша қызметті өткізу уәкілетті мемлекеттік оператор – «Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі есептік-қаржылық орталық» ЖШС-не жүзеге асырылады. Қызмет көрсетуден түскен түсім электр станциясын жыл сайынғы аттестациялау нәтижелері, электр қуатымен жыл сайынғы орталықтандырылған сауда-саттықтың, сондай-ақ жүйелік оператордың бір айдағы коэффициенттерінің мәндері туралы түзетілген актінің қорытындылары бойынша әр айдың соңында танылады. Көрсетілетін қызмет орындалуға жататын жеке міндеттер болып табылады. Қызметтерді көрсету шарттарында өзге уәделер мен міндеттер жоқ.

«Мұнай мен газды барлау және өндіру» сегменті*1. Шикі мұнайды сату*

Шикі мұнайды өткізу жергілікті мұнай өңдеу зауыттарына жүзеге асырылады. Сатудан түскен түсім кен орнында тиелген шикі мұнайы бар әрбір автомашина бойынша танылады. Төлем әдетте аванстық төлемдермен жасалады.

Шарттар ауыспалы сыйақыны, көлемі үшін жеңілдіктерді, ең аз көлемді немесе «ал немесе төле» шарттық қағидаты бойынша талаптарды көздемейді.

Шикі мұнайды сатып алу-сату шарттарында шикі мұнайды тікелей беруден ерекшеленетін өзге уәделер мен міндеттер жоқ.

2. Тауарлық мұнайды сату

Қаракөл кен орнынан алынатын шикі мұнай «Торғай-Петролеум» АҚ-ның өндірістік қуаттарында тауарлық кондицияға (сапаға) дейін дайындалады. Бұдан әрі тауарлық мұнай «ҚазТрансОйл» АҚ-ның құбыржолдары жүйесіне беріледі және «Шымкент» МӨП-ке («ҚазТрансОйл» АҚ-ның өңдеуші қабылдау станцияларының бірі) дейін тасымалданады.

«Кристалл Менеджмент» АҚ дайындалған тауарлық мұнайды DDP – «Шымкент» МӨП талаптарымен «Exploration Production Crystal Management» ЖШС-нің мекенжайына өткізуді жүзеге асырады. Тауарлық мұнайды сатып алу-сату шарттарында өзге уәделер мен міндеттемелер жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

«Exploration Production Crystal Management» ЖШС сатып алынған тауарлық мұнайды «ПетроҚазақстан Ойл Продактс» ЖШС-нің өндірістік қуаттарында өндеуді жүзеге асырады және алынған мұнай өнімдерін көтерме сатып алушыларға өткізеді.

3. Меншікті ілеспе газдан өндірілген электр энергиясын өткізу

Қаракөл кен орнында меншікті ілеспе газдан жалға алынған газ-поршеньді қондырғыларда электр энергиясы өндіріледі, ол меншікті мұқтаждарға пайдаланылады және кен орнындағы бөгде сатып алушыларға өткізіледі.

Осы сегмент бойынша электр энергиясын өткізуден түсетін түсім есепке алу аспаптарының деректері бойынша көлемдерге сәйкес әр айдың соңында танылады. Төлем әр айдың қорытындысы бойынша жүзеге асырылады. Шарттарда айнымалы сыйақы, көлем үшін жеңілдіктер, ең төменгі көлем немесе «ал немесе төле» шарттық қағидаты бойынша талаптар көзделмеген.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған күн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып мойындалады, әрі ол қаржы құралын болжамды пайдалану мерзімінің бойында немесе егер бұл орынды болса, қаржы активінің немесе міндеттеменің таза баланстық құнына дейінгі ұзақ емес кезеңнің ішінде күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімдерін дәл дисконттайды. Пайыздық кіріс жиынтық залал туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кірістер құрамына енгізіледі.

Қаржыландырудың айтарлықтай компоненті

Әдетте, Топ сатып алушылардан қысқа мерзімді аванстық төлемдерді алады. 15 ХҚЕС-те (IFRS) көзделген практикалық сипаттағы жеңілдікті пайдалану нәтижесінде Топ сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен сатып алушының мұндай тауардың немесе қызметтердің ақысын төлеу арасындағы кезең бір жылдан аспайды деп күтіп отырса, шарттарда қаржыландырудың едәуір құрамдасының ықпалын ескере отырып өтемақының уәде етілген сомасын түзетпейді.

*Шарт бойынша қалдықтар**Сауда дебиторлық берешек*

Дебиторлық берешек Топтың шартсыз болып табылатын өтемақыға құқықты береді (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәттің орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген). Қаржы активтеріне қатысты есеп саясаты «Қаржы құралдары – бастапқы мойындау және кейінгі бағалау» бөлімінде қарастырылады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме – бұл сатып алушыға тауарларды немесе қызметтерді беру міндеті, әрі солар үшін Топ сатып алушыдан өтемақыны алды (не болмаса сол үшін өтемақы төленуі тиіс). Егер сатып алушы өтемақыны Топ тауарды немесе қызметті сатып алушыға бермес бұрын төлейтін болса, төлем жасалған сәтте немесе төлем төленуге тиісті болатын сәтте (қайсысының бұрын басталуына қарай) шарт бойынша міндеттеме танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда түсім ретінде танылады.

Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы есептегі ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерге банктер мен кассадағы ақшалай қаражат және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз болатын, құнның өзгеруіне елеусіз тәуекелге ұшырайтын қысқа мерзімді депозиттер жатады. Ақша қаражатының қозғалысы туралы есептің мақсаттары үшін ақша қаражаты мен оның баламалары жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерден тұрады, өйткені олар Топтың ақша қаражатын басқару қызметінің ажырамас бөлігі болып есептеледі.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін әзірлеу оның басшылығынан пікір білдіруін, есепте көрсетілетін кіріс сомаларына, шығыстарға, активтер мен міндеттемелерге, сондай-ақ мұндай баптар туралы және шартты міндеттемелер туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне ықпал ететін бағалау мәндері мен жорамалдарды айқындауды талап етеді. Осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік мұндай жорамалдар мен бағалаулар қабылданатын активтердің немесе міндеттемелердің ағымдағы құнына қатысты келешекте едәуір түзетулер жасауды қажет етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде каралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің баланстық құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін: Топтың жорамалдары мен бағалау мәндері ол шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау сәтіне қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Дегенмен ағымдағы міндеттемелер мен келешекке қатысты жорамалдар нарықтық өзгерістерге немесе Топ бақыламайтын жағдайларға орай өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олар болатын шамаға қарай жорамалдарда көрсетіледі.

Мұнай-газ активтерін қоспағанда, негізгі құралдарды қайта бағалау

2016 жылы Топ негізгі құралдарды қайта бағалады. Топ үйлер, ғимараттар, беру құрылғылары, машиналар мен жабдықтар кіретін ГТЭС-Ақшабұлақтың және оның инфрақұрылымының негізгі құралдарының әділ құнын бағалау үшін аккредитацияланған тәуелсіз бағалаушыны тартты. Негізгі құралдардың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн иерархиясында 3-деңгейге жатады (қадағаланбайтын бастапқы деректер). Бағалау нәтижесінде 28.652.162 мың теңге мөлшеріндегі сома 2016 жылғы 4 тамыздағы жағдай бойынша әділ құн ретінде танылды. Бағалау нысандарының әділ құнын анықтау үшін мыналар: шығынды тәсіл шеңберінде мамандандырылған активтерді, үйлерді, ғимараттар мен беру құрылғыларын бағалау үшін ірілендірілген жалпыланған құн көрсеткіштерінің әдісі және тозуды шегере отырып ұсыныс бағасының негізінде орнын ауыстыру әдісі пайдаланылды; технологиялық жабдық пен машиналарды бағалау үшін тозуды шегере отырып ұсыныс бағасының негізінде орнын ауыстыру әдісі және индексті әдіс пайдаланылды. Мамандандырылмаған активтерді, көлік құралдарын және басқа да негізгі құралдарды бағалау үшін нарықтық ақпарат әдісі пайдаланылды. Кірісті тәсілдің шеңберінде негізгі құралдардың барабар табыстылығын тестілеу үшін экономикалық және функционалды тозуды анықтау немесе жоқтығы мақсатында дисконтталған ақша ағындарының әдісі пайдаланылды. Әділ құнды бағалау кезінде 13,93% дисконттау мөлшерлемесі (WACC) пайдаланылды.

2025 жылы Топ негізгі құралдарды қайта бағалауды жүргізді. Топ ғимараттарды, құрылыстарды, беруші құрылғыларды, машиналар мен жабдықтарды қамтитын «Ақшабұлақ» ГТЭС-і мен оның инфрақұрылымының негізгі құралдарының әділ құнын бағалау үшін аккредиттелген тәуелсіз бағалаушыны тартты. Негізгі құралдардың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн иерархиясының 3-деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер). Бағалау нәтижесінде 2025 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша 25 330 219 мың теңге сомасындағы сома әділ құн ретінде танылды. Бағалау объектілерінің әділ құнын анықтау үшін мыналар пайдаланылды:

- ғимараттар мен құрылыстарды бағалау үшін шығындық тәсіл (құнның ірілендірілген жалпыланған көрсеткіштері әдісі және индекстік әдіс) пайдаланылды;
- беруші құрылғыларды бағалау үшін шығындық тәсіл (индекстік әдіс) пайдаланылды;
- технологиялық жабдықтар мен машиналарды бағалау үшін шығындық тәсіл (индекстік әдіс) және салыстырмалы тәсіл (статистикалық модельдеу әдісі) пайдаланылды.

Табыстық тәсіл шеңберінде негізгі құралдардың адекватты кірістілігін тестілеу үшін экономикалық және функционалды тозуды анықтау немесе оның жоқтығын растау мақсатында дисконтталған ақша ағындары әдісі пайдаланылды. Табыстық тәсіл шеңберінде әділ құнды бағалау кезінде 17,84% дисконттау мөлшерлемесі (WACC), болжамнан кейінгі кезеңдегі мөлшерлеме 14,22% қолданылды.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Егер активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің баланстық құны сату шығындарын шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса орын алады. Сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнның есебі ұқсас активтерді сатып алу-сатуың міндетті мәмішелері бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің шығарылуына байланысты шегілген қосымша шығындарды шегергенде қадағаланатын нарықтық бағаға негізделеді. Пайдаланудан болатын құндылықтың есебі дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі бес жылға алынады және оған Топтың жүргізуге әлі де болса міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызмет немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің құнсыздану мәніне тексерілетін активтің нәтижелерін жақсартатын келешектегі елеулі инвестициялар жатпайды.

Әрбір есепті кезеңде Топ құнсыздану индикаторларының болуын анықтау үшін әрбір активті және ақша қаражатын әкелетін («әкелуші бірлік») активтер тобын бағалайды. Егер мұндай индикатор болып шықса, өтелетін құн лайықты түрде бағаланады. Бұл есептеулер электр энергиясына арналған ұзақ мерзімді тариф, дисконт мөлшерлемесі, күрделі жөндеу, операциялық шығындар және басқа да бағалаулар сияқты бағалау мен жорамалдарды пайдалануды қажет етеді. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Топ басшылығы барлау және бағалау бойынша активтердің баланстық құнын 6 ХҚЕС талаптарына сәйкес құнсыздану мәніне тексереді. 2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша барлау және бағалау активтерінің құнсыздану белгілері болмады.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімі

Топ негізгі құралдар объектілерінің қалған пайдалы қызмет мерзімін, кем дегенде әрбір есепті жылдың соңына бағалайды. Егер күтілген жағдайлар бұрынғы бағалаулардан ерекшеленетін болса, өзгерістер 8 ХҚЕС (IAS) «*Ecen cаясаты, есепті бағалаудағы өзгерістер және қателер*» сәйкес есепті бағалаудағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУЛАР (жалғасы)**Объектілерді пайдаланудан шығару міндеттемесі**

Топ мұнай және газ ұңғымаларын жою және консервациялау бойынша шығындарға қатысты бағалау міндеттемесін көрсетеді. Пайдаланудан шығару бойынша шығындар есепті ақша ағындарын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың келтірілген құны бойынша ескеріледі және тиісті активтің бастапқы құнының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін 6,16% мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконт амортизациясы пайда болуына қарай шығыстар шотына қарайды және жиынтық залал туралы есепте қаржыландыру шығындары ретінде танылады. Пайдаланудан шығару бойынша есепті болашақ шығындар жыл сайын сараланып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіліп отырады. Есепті келешек шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив құнына қосылады немесе алынады.

Кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық активтері соған қарсы салық залалдары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтимал болып табылатын шамада барлық пайдаланылмаған салық залалдары бойынша танылады. Келешек салық салынатын табысты алудың ықтимал мерзімдерінің және оның өлшемдерінің негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте мойындауға болатын кейінге қалдырылған салық активтерінің сомаларын, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдаулары қажет.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Топ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімнің көлеміне және мойындау мерзіміне айтарлықтай әсерін тигізетін келесі пайымдауларды пайдаланды:

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түскен түсім сатып алушы бір мезгілде Топ ұсынатын пайданы алатын әрі пайдаланатын кезең ішінде мойындалады.

Топ түсімді алуды көздейтін барлық жасалған шарттар бойынша принципал ретінде болады, өйткені барлық жағдайларда да ол шарт бойынша өз мойнына міндеттемелер алған негізгі тарап болып табылады, баға белгілеуге қатысты іс-қимыл жасау еркіндігіне ие және қорлардың құнсыздану тәуекеліне және кредиттік тәуекелге ұшырағыш болады.

Көрсетілетін қызметтер сатып алушылармен жасалған шарттарға сай орындалуға жататын жеке міндеттер болып табылады. Шарттар ауыспалы сыйақыны, көлемі үшін жеңілдіктерді, электр энергиясының ең аз көлемді немесе «ал немесе төле» шарттық қағидаты бойынша талаптарды көздемейді.

5. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Материалдық емес активтер барлау келісімшарттарының негізінде жасалған құм-қиыршық тас қоспасы, құм, саз және балшық сияқты жалпы таралған пайдалы қазбаларды (ЖТПК) өндіруге арналған келісімшарттармен білдірілген және барлау әрі бағалау сатысында болған шығыстардан тұрады.

ЖТПК өндіруге арналған келісімшарттар 2044 жылғы 17 сәуірге дейінгі мерзімге жасалған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

«Электр энергиясын өндіру және өткізу» сегменті

Мың теңгемен	Ғимарат пен құрылыс жайлар	Машиналар мен құрал-жабдықтар	Мұнай-газ активтері	Басқалары	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн 2024 жылғы 1 қаңтарға	6.388.233	34.252.373	17.557.883	474.777	1.364.187	60.037.453
Түсім	-	30.838	-	4.489	6.000.172	6.035.499
Есептен шығару	-	(1.382.626)	-	(1.753)	(120.880)	(1.505.259)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	6.388.233	32.900.585	17.557.883	477.513	7.243.479	64.567.693
Түсім		55.444		770	6.990.175	7.046.389
Қайта бағалаудан түсетін құнның өсімі (ПСД)	1.560.226	44.487.931				46.048.157
Қайта бағалаудан болатын құнсыздану (ОПиУ)	(137.634)	(294.067)		(37.963)	(182.170)	(431.701)
Есептен шығару	(116.268)	(248.506)				(584.907)
Басқа қызмет түріне/түрінен ауыстыру	284.614	2.217.329	2.988.209	(254.676)	(5.235.476)	-
Аударымдар	2.381.589	290.832	4.250.093	36.267	(6.958.781)	-
2025 жылғы 31 желтоқсанға	10.360.760	79.409.548	24.796.185	221.911	1.857.227	116.645.631
Жинақталған амортизация 2024 жылғы 1 қаңтарға	3.242.301	21.434.255	-	224.181	-	24.900.737
Бір жылға есептеу	320.806	2.221.830	170.002	73.271	-	2.785.909
Есептен шығару	-	(1.376.914)	-	(1.610)	-	(1.378.524)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	3.563.107	22.279.171	170.002	295.842	-	26.308.122
Бір жылға есептеу	245.513	1.877.532	435.979	9.401		2.568.425
Қайта бағалаудан түсетін құнның өсімі (ПСД)	918.798	32.906.751				33.825.549
Қайта бағалаудан болатын құнсыздану (ОПиУ)	21.678	5				21.683
Есептен шығару	(110.173)	(21.005)		(32.501)		(163.679)
Аударымдар	3.907	97.652		(101.559)		-
2025 жылғы 31 желтоқсанға	4.642.830	57.140.106	605.981	171.183	-	62.560.100
Қалдық құны 2024 жылғы 31 желтоқсанға	2.825.126	10.621.414	17.387.881	181.671	7.243.479	38.259.571
2025 жылғы 31 желтоқсанға	5.717.930	22.269.442	24.190.204	50.728	1.857.227	54.085.530

Топтың «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-нан алынған Топтың қарыздары бойынша 2009 жылдан камтамасыз ету ретінде кепілге қойылған белгілі бір негізгі құралдары (тиісті инфрақұрылыммен бірге ГТЭС-Ақшабұлақ жылжымалы және жылжымайтын мүлік) болды. 2020 жылы бұл негізгі құралдар «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

нан алынған Топтың қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде (екінші кезек) «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-на берілді (13-ескертіме). 2024 жылғы 31 желтоқсанға кепілге қойылған негізгі құралдардың қалдық құны 26.597.192 мың теңге (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 17.780.140 мың теңге) болды.

2024 жылғы 31 желтоқсанға мұнай-газ активтеріне Қаракөл, Бестөбе және Сұлутабан кен орындары бойынша барлау мен бағалауға байланысты жұмсалған капиталдандырылған шығындар жатады.

2025 жылғы 31 желтоқсанға негізгі құралдарға бастапқы құны 263.711 мың теңге (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 2.318.507 мың теңге) болатын толығымен амортизацияланған негізгі құралдар кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

Егер жинақталған тозуды және құнсыздандуды шегергенде, активтер бастапқы баға бойынша ескерілсе, қаржылық есептілікке қосылған негізгі құралдар әр қайта бағаланған санатының теңгерімдік құны төмендегідей көрсетіледі

Мың теңгемен	Ғимарат пен құрылыстар	Машиналар мен құрал-жабдықтар	Басқалары	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2024 жылғы 31 желтоқсанға	1.774.293	4.857.859	181.671	7.243.479	14.057.302
2025 жылғы 31 желтоқсанға	13.163.548	6.081.418	24.190.204	5.248.790	48.683.960

7. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ АКТИВТЕРІ

Барлау және бағалау активтеріне мыналар кіреді:

Мың теңгемен	Барлау және бағалау активтері
2024 жылғы 1 қаңтарға	10.410.374
Түсім	282.455
2024 жылғы 31 желтоқсанға	10.692.829
Тестілік мұнайды сату	(14.762)
Түсім	3.420.699
2025 жылғы 31 желтоқсанға	14.098.766

8. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

Мың теңгемен	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Қосалқы бөлшектер мен материалдар (өзіндік құны бойынша)	1.068.765	727.001
Мұнай қалдықтары (өзіндік құны бойынша)	39.024	15.079
Басқасы (өзіндік құны бойынша)	77.420	37.469
	1.185.210	779.549

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанына сатудың таза ықтимал бағасы тауар-материалдық құндылықтардың өзіндік құнынан асты.

9. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	1.001.026	814.016
Байланысты тараптармен жасалған шарттар бойынша сауда-саттық және басқа да дебиторлық берешек	41.040	
	1.042.066	814.016

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың мерзімі өткен және құнсызданған дебиторлық берешегі болмады. Барлық берешек теңгемен білдірілген. 1.042.066 мың теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешектің жалпы сомасынан 940.565 мың теңге «Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС (ЖЭКК жөніндегі ЕҚО) тарапынан берешекке тиесілі (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 814.016 мың теңгеден 693.794 мың теңге)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**10. БЕРІЛГЕН АВАНСТАР**

2025 жылғы 31 желтоқсанға берілген аванстар 148.349 мың теңге (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 191.906 мың теңге) сомасына басқа да тауарлар мен қызметтерді сатып алғаны үшін төленді.

11. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Ақша қаражаты мен оның баламалары

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен қысқа мерзімді салымдар	216.500	104.000
Теңгемен ағымдағы банк шоттары	1.179	28.866
АҚШ долларында ағымдағы банк шоттары	2.940	736
ККЗ резерві	(182)	(182)
	220.437	133.420

Қысқа мерзімді салымдар бойынша жылдық 14%-15% тең болатын мөлшерлеме белгіленген. Салымдар Топтың ақша қаражатындағы мұқтаждығына қарай үш айға дейінгі мерзімге орналастырылған.

Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайдалануы шектелген ақша қаражаты 408.326 мың теңге және тиісінше 355.071 мың теңге мөлшерінде ұнғымаларды жою міндеттемелерін орындау үшін орналастырылған мамандандырылған банк салымымен білдірілген.

12. АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Әрқайсы 1.000 теңге болатын жай акциялар	35.670.200	35.670.200
	35.670.200	35.670.200

Акцияның баланстық құны

ҚҚБ-ның 2010 жылғы 4 қазандағы талаптарына сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен ережелерге сәйкес есептелген, есепті күнге бір жай акцияның баланстық құны туралы деректер болуы тиіс.

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	80.219.696	55.340.984
Минусы: міндеттемелер жиыны	43.895.203	32.214.953
Минусы: МЕА	86.244	86.657
Таза активтер	36.238.249	23.039.374
Орналастырылған жай акциялардың саны	35.670.200	35.670.200
Акцияның баланстық құны, мың теңге	1,02	0,65

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ПАЙЫЗДЫҚ ҚАРЫЗДАР**

Мың теңгемен	Валюта	Номиналды жылдық мөлшерле		Тиімді жылдық мөлшерлеме	Өтеу мерзімі	2024 жылғы	2023 жылғы
		ме	ме			31 желтоқсан	31 желтоқсан
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	АҚШ доллары	7,5%		7,82%	2028 жылғы 29 желтоқсан	9.354.598	12.999.858
«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ	Теңге	7,76%		6,7%	2026 жылғы 14 желтоқсан	209.200	698.223
«Joint Resources» АҚ (24-ескертілме)	Теңге	3,2%, 3,0%		2,47%, 2,47%	2026 жылғы 31 желтоқсан	631.040	631.040
«Joint Resources» АҚ (24-ескертілме)	Теңге	0,10%		0,10%	2026 жылғы 1 шілде	18.870.025	0
«Позитив А» АҚ (24-ескертілме)	Теңге	3,20%		1,67%	2027 жылғы 1 қаңтар	76.120	76.120
«FCI Management» ЖШС (24-ескертілме)	Теңге	3,20%		2,48%	2027 жылғы 1 қаңтар	75.525	75.525
EuroAsia Construction ЖШС (24-ескертілме)	Теңге	3,20%		0,32%	2027 жылғы 1 қаңтар	21.469	21.469
Қарыздардың жиыны						29.237.973	14.452.892
Минусы: 12 айдың ішінде өтелуге жататын сома						(23.029.458)	(4.783.580)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар						6.208.515	9.669.312

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2020 жылы Топ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-да 38 850 мың АҚШ доллары сомасына кредит желісін ашты (10.12.2020 жылғы № KS 01-20-37 келісім). Бұл желі қол қойылған күні толығымен игерілді. Қарыз 10.12.2020 бастап 08.12.2023 дейін жылдық 5%-бен берілген және «Bank RBK Банкі» АҚ-дағы берешекті қайта қаржыландыруға арналды. Қамтамасыз ету ретінде газтурбиналық электр станциясының негізгі құралдарының объектілері (екінші кезек), автокөлік және УВС жер қойнауын пайдалануға арналған негізгі келісімшарт берілді. 2022 жылғы 28 қаңтарда қарыз теңгеге айырбасталды, ал мөлшерлеме жылдық 12,5%-ға дейін ұлғайтылды, кейіннен 2022 жылғы 27 желтоқсаннан бастап жылдық 19,75%-ға дейін өсті. 2023 жылғы 8 желтоқсанда Топ 2024 жылғы 1 сәуірге дейінгі мерзімге жылдық 7,5% сыйақы мөлшерлемесімен жаңа шарт жасасу арқылы қарыздың өтелмеген бөлігін АҚШ долларына айырбастады. 2024 жылғы 31 мамырда қосымша келісіммен осы қарызды өтеу мерзімі 2028 жылғы 29 желтоқсанды қоса алғанда ұзартылды.

Кредиттік желі бойынша қамтамасыз ету:

- 2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құны 26.597.192 мың теңгені құрайтын газ турбиналық электр станциясының активтері (6-ескертілме).
- Топтың жер қойнауын пайдаланудың барлық келісімшарттары:
  - КСШ барлау және өндіруге арналған 2014 жылғы 7 ақпандағы № 3996-УВС келісімшарт;
  - КСШ өндіруге арналған 2023 жылғы 17 қазандағы № 5276-УВС келісімшарт;
  - КСШ барлау және өндіруге арналған 2023 жылғы 30 қазандағы № 5284-УВС келісімшарт;
  - КСШ өндіруге арналған 2024 жылғы 03 шілдедегі № 5357-УВС келісімшарт.

Ковенанттар (көрсеткіштер)

«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-мен қол қойылған кредиттік келісімдердің талаптары бойынша Топ қаржылық емес ковенанттарды орындауға міндетті. 2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ковенанттар сақталды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ПАЙЫЗДЫҚ ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ**

2009 жылғы шілдеде Топ «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-да 74.257 мың АҚШ доллары жалпы сомаға кредит желісін ашты, 2011 жылғы наурызда кредит желісі 90.000 мың АҚШ долларына дейін ұлғайтылды. Кредит желісінің мақсаты Қазақстан Республикасының Қызылорда облысындағы Ақшабұлақ кен орнында газтурбиналы электрстанциясының құрылысы болып табылады. Кредит бойынша қамсыздандыру газтурбиналы электрстанцияның негізгі құралдарының объектілері, автокөлік болып табылады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілге қойылған активтердің баланстық құны 26.597.192 мың теңгені құрады (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 17.780.140 мың теңге) *(6-ескертпе)*.

2025 жылы «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-нан 20.241 мың теңге мөлшерінде (2024 жылы: 56.441 мың теңге) қарыздар бойынша дисконт амортизациясы қаржылық шығыстар құрамында жиынтық залал туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген *(21-ескертпе)*.

«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-мен қол қойылған кредиттік келісімнің талаптары бойынша Топ қаржылық және қаржылық емес ковенанттарды орындауға міндетті.

Ковенанттар (көрсеткіштер)

2025 жылы Топ қаржылық ковенант талаптарын орындамады - Қаржылық борыш / EBITDA (2023 жылдан бастап 2,0-ден астам емес).

Тиісінше, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ алдындағы берешектің барлық сомасы қысқа мерзімді болып жіктелді.

«Joint Resources» АҚ

2016 жылғы қарашада Топ геологиялық барлау жұмыстарының бағдарламасын және геологиялық барлау жұмыстарымен ілесіп жүретін өзге де қызметті қаржыландыру мақсатында 5.232.600 мың теңгеден артық емес жалпы сомаға қамтамасыз етілмеген мерзімді қарызды беру туралы шартты жасады. Номиналды пайыздық мөлшерлеме жылдық 3,2% құрайды. 2019 жылғы 23 қазанда қарыз бойынша негізгі борыш толығымен өтелді.

2017 жылғы 28 маусымда Топ геологиялық барлау жұмыстарының бағдарламасын және геологиялық барлау жұмыстарымен ілесіп жүретін өзге де қызметті қаржыландыру мақсатында 1.000.000 мың теңге жалпы сомаға қамтамасыз етілмеген мерзімді қарызды беру туралы шартты жасады. 2019 жылғы 28 тамызда қарыз бойынша негізгі борыш толығымен өтелді.

2025 жылғы наурыз айында Топ мынадай шарттарды жасасты:

- келісімшарттық қызметті қаржыландыру мақсаттары үшін 10 388 000 мың теңге сомасына қамтамасыз етілмеген мерзімді қарыз беру туралы 2025 жылғы 14 наурыздағы шарт. Негізгі борыш сомасы 10 388 000 мың теңгені құрайды, номиналды пайыздық мөлшерлеме жылдық 0,1%-ды құрайды;
- келісімшарттық қызметті қаржыландыру мақсаттары үшін 9 000 000 мың теңге сомасына қамтамасыз етілмеген мерзімді қарыз беру туралы 2025 жылғы 18 наурыздағы шарт. Негізгі борыш сомасы 8 468 000 мың теңгені құрайды, номиналды пайыздық мөлшерлеме жылдық 0,1%-ды құрайды.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлығы Топтың 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін өтеу мерзімімен 631.040 мың теңге сомаға (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 631.040 мың теңге) қарыздар бойынша төленбеген пайыздары бар.

«ПОЗИТИВ-А» АҚ

2017 жылғы наурызда Топ геологиялық барлау жұмыстарының бағдарламасын және геологиялық барлау жұмыстарымен ілесіп жүретін өзге де қызметті қаржыландыру мақсатында 968.000 мың теңге жалпы сомаға қамтамасыз етілмеген мерзімді қарызды беру туралы шартты жасады. 2019 жылғы 21 қазанда қарыз бойынша негізгі борыш толығымен өтелді.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін өтеу мерзімімен 76.120 мың теңге сомаға (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 76.120 мың теңге) қарыз бойынша төленбеген пайыздары бар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

«FCI Management» ЖШС

2017 жылғы наурызда Топ геологиялық барлау жұмыстарының бағдарламасын және геологиялық барлау жұмыстарымен ілесіп жүретін өзге де қызметті қаржыландыру мақсатында 969.000 мың теңге жалпы сомаға қамтамасыз етілмеген мерзімді қарызды беру туралы шартты жасады. 2019 жылғы 21 қазанда қарыз бойынша негізгі борыш толығымен өтелді.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін өтеу мерзімімен 75.525 мың теңге сомаға (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 75.525 мың теңге) қарыз бойынша төленбеген пайыздары бар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ПАЙЫЗДЫҚ ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****«EuroAsia Construction» ЖШС**

2017 жылғы наурызда Топ геологиялық барлау жұмыстарының бағдарламасын және геологиялық барлау жұмыстарымен ілесіп жүретін өзге де қызметті қаржыландыру мақсатында 2.499.000 мың теңге жалпы сомаға қамтамасыз етілмеген мерзімді қарызды беру туралы шартты жасады. Іс жүзінде қарыз 2019 жылғы 18 шілдеде берілді. Номиналды пайыздық мөлшерлеме жылдық 3,2% құрайды. 2019 жылғы 22 қазанда қарыз бойынша негізгі борыш толығымен өтелді.

2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін өтеу мерзімімен 21.469 мың теңге сомаға (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 21.469 мың теңге) қарыз бойынша төленбеген пайыздары бар.

14. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жалдау міндеттемесі былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	48.623	93.740
Міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	80.967	76.203
Жиыны	129.590	169.943

Төменде танылған жалдау міндеттемелері мен бір жылғы қозғалыстың баланстық құны келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жалдау бойынша міндеттемелер
2024 жылғы 1 қаңтарға	
	104.777
Жаңа немесе өзгертілген жалдау шарттары бойынша міндеттемені ұлғайту	109.243
Пайыздық шығыстарды есептеу	14.925
Төленгені	(59.002)
2024 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелер сомасы	169.943
Минусы: міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	(51.075)
2024 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	53.702
Жаңа немесе өзгертілген жалдау шарттары бойынша міндеттемені ұлғайту	8.764
Пайыздық шығыстарды есептеу	27.798
Төленгені	(76.915)
2025 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелер сомасы	129.590
Минусы: міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	(80.967)
2025 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	48.623

2021 жылғы 30 маусымда Топ «КИПРОС» ЖШС-мен әкімшілік ғимаратты жалға алу шартын жасасты. Шарттың бастапқы қолданылу мерзімі - 2026 жылдың 31 мамырына дейін.

«КИПРОС» ЖШС-пен «Heritage Capital» ЖШС-на жалдау құқығының ауысуына байланысты Топ жаңа жалға берушімен - «Heritage Capital» ЖШС-на сол объектіге жалдау шартын қайта жасасты. Жаңа келісім 2024 жылғы 19 қарашада күшіне енді және 2027 жылдың 20 қазанына дейін қолданылады. Шарт талаптарының өзгеруіне байланысты Топ жалдау бойынша тиісті міндеттемені және активті пайдалану құқығын мойындады.

2024 жылғы 6 қарашада Топ «Қазгермұнай БК» ЖШС-мен жоғары вольтты электр беру желілері мен ілеспе құрылыстарды жалдау шартын жасасты. Шарт 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді және 2029 жылғы 31 желтоқсанға дейін қолданылады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ жалдау міндеттемесін және тиісті активтерді пайдалану құқығын мойындады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**15. КЕЛІСІМШАРТТАР БОЙЫНША БАҒАЛАУ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ**

Мың теңгемен	Тарихи шығындар	Активтерді жою міндеттемелері	Оқыту бойынша міндеттемелер	Жиыны
2024 жылғы 1 қаңтарға	450.250	105.433	-	555.683
Есептелген сыйақы (22-ескертпе)	61.559	-	-	61.559
Төленгені	(96.851)	-	-	(96.851)
Түсімдер	-	11.537	-	11.537
2024 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелер сомасы	511.809	116.970	-	628.779
Минусы: міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	(96.851)	-	-	(96.851)
2024 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	414.958	116.970	-	531.928
Есептелген сыйақы (22-ескертпе)	57.134	1.962	-	59.096
Төленгені	(96.851)	-	(43.223)	(140.074)
Түсімдер	-	10.791	37.418	48.209
2025 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелер сомасы	472.092	129.723	(5.805)	596.010
Минусы: міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	(96.851)	-	-	(96.851)
2025 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	375.241	129.723	(5.805)	499.159

Келісімшарттарға сәйкес (1-ескертпе), Топ геологиялық әрі геофизикалық деректер мен бұрғылау жұмыстары бойынша тарихи шығындарға жататын міндеттемелерді, активтерді жою бойынша міндеттемелерді өз мойнына алды.

16. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанына сауда және басқа да кредиторлық берешек келесі баптармен білдірілген:

Мың теңгемен	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдындағы сауда және басқа да кредиторлық берешек	5.713.241	5.409.917
Байланысты тараптардың алдындағы сауда және басқа да кредиторлық берешек (25-ескертпе)	-	228
	5.713.241	5.410.145

Топ ұңғымаларды салу бойынша жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу туралы шартты, сондай-ақ МДҚ салуға арналған шарттарды жасасты. 2025 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берешектің жалпы сомасы тиісінше 3 502 802 мың теңгені және 1 131 834 мың теңгені құрайды.

Топ жыл сайын тараптар міндеттемелерді орындағанға дейінгі қолданылу мерзімімен ұңғымаларды салу бойынша жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға шарттар жасасады.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек пайызсыз болып табылады, ол теңгемен білдірілген және негізінен, орын алған күннен бастап 40 күннің ішінде өтеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанына сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер келесі баптармен көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Мұнай үшін сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер	201.519	9.258.045
	201.519	9.258.045

2022 жылғы 8 желтоқсанда Топ «КаспийНефтьТрейдиг» ЖШС компаниясымен 50% мөлшерінде алдын ала төлем жасау талаптарымен шикі мұнайды сатып алу-сату шартын жасасты, 2025 жылғы наурызда Топ бұл алдын ала төлемді толық көлемде өтеді.

18. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Электр энергиясын өткізуден түскен кірістер	10.778.919	8.366.541
Электр энергиясының өзiрлiгiн қолдау қызметтерiн көрсетуден түскен кірістер	1.370.040.	1.204.651
Мұнайды өткізуден түскен кірістер	3.928.878	1.815.500
Басқа да кірістер	397.533	16.199
	16.475.370	11.402.891

Электр энергиясын сатудан түскен түсім

«Электр энергиясын өткізетін энергия өндіруші ұйымдардың топтарын бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің 2018 жылғы 5 желтоқсандағы №476 бұйрығына сәйкес (2025 жылғы 10 желтоқсандағы жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) Қазақстан Республикасында электр энергиясын өндірушілер (ЭЭӨ) 66 топқа бөлінді.

«Электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2018 жылғы 14 желтоқсандағы № 514 бұйрығына сәйкес (2025 жыл ішіндегі өзгерістерімен және толықтыруларымен, соңғысы – 2025 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша) ЭӨҰ-ның (электр энергиясын өндіруші ұйымдардың) 31-тобына кіретін Компания үшін 2025 жылы электр энергиясына шекті тариф мынадай деңгейді құрады:

- 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап – ҚОС-сыз 12,44 теңге/кВт-сағ,
- 2025 жылғы 1 ақпаннан бастап – ҚОС-сыз 15,27 теңге/кВт-сағ,
- 2025 жылғы 1 тамыздан бастап – ҚОС-сыз 16,09 теңге/кВт-сағ.

Өткізу бірыңғай сатып алушыға – «Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС болып табылатын уәкілетті мемлекеттік операторға орталықтандырылған сауда-саттықта шекті тарифтен аспайтын баға бойынша жүргізіледі. Электр энергиясының бір бөлігі теңгерімдеуші нарықта провайдерлерге өткізіледі

Электр қуатының әзірлігін қолдау қызметтерін көрсетуден түскен түсім

2019 жылғы қаңтардан бастап «Электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің 2018 жылғы 14 желтоқсандағы № 514 бұйрығына сай қуатты қолдау қызметі түрінде қосымша төлемдер көзделген. ЭӨҰ жыл сайын жүйелік оператор – «КЕГОК» АҚ-да электр станциясының қуатын аттестаттаудан өтеді, бұл ретте «КЕГОК» АҚ электр станцияларының қуатын төмендету/өзгерту жөніндегі жүйелік оператордың талаптарын орындамаған кезде ай сайынғы төмендету коэффициенттерін қолдануға болады.

Электр қуатының әзірлігін қолдау жөніндегі қызметке арналған шарт «Электр энергиясының жаңартылатын көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС уәкілетті компаниясымен жасалады. Барлық ЭПО үшін қызмет бағасы электр қуатымен жыл сайынғы орталықтандырылған сауда-саттықта белгіленеді және 2025 жылға 1 Мвт қуаты үшін айына 1.165 мың теңгені құрайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ (жалғасы)****Электр қуатының әзірлігін қолдау қызметтерін көрсетуден түскен түсім (жалғасы)**

Электр энергиясын өткізу және электр қуатының әзірлігін қолдау қызметтерін көрсету Қазақстан Республикасының аумағында орын алды және солар бойынша түсім уақыт ішінде танылады.

Мұнайды өткізуден түскен түсім

Топ шикі мұнайды Қазақстан Республикасының аумағындағы мұнай өңдеу зауыттарына тікелей ұңғыма ернеуінде сатады, ал тауарлық (дайындалған) мұнайды «Exploration Production Crystal Management» ЖШС мекенжайына өткізеді.

2025 жылы өткізілген мұнай көлемі 32 988 тоннаны, 2024 жылы 15 155 тоннаны құрады.

19. САТУДЫҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Тозу және амортизация	2.483.194	2.684.134
Құрғақ жағар газ	3.268.456	2.314.537
Жалақы және тиісті салықтар	1.420.695	749.049
Материалдар	222.643	495.711
Жалдау	1.015.418	384.108
Қызметкерлердің тамақтануы	257.393	185.044
Жөндеу және қызмет көрсету	80.638	105.066
Электр энергиясы	21.132	100.377
НДПИ және басқа да салықтар	304.152	95.228
Күзет	51.024	37.872
Байланыс қызметтері бойынша шығыстар	41.071	35.620
Шикі мұнай қорларындағы өзгерістер	(10.093)	(15.079)
Басқасы	391.091	162.509
	9.546.813	7.334.176

2014 жылғы мамырдан бастап газды жеткізумен «QazaqGaz Aimaq» АҚ айналысты.

20. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Жалақы және тиісті салықтар	1.098.464	788.014
Кәсіптік қызметтер	208.376	162.946
Келісімшарттық міндеттемелер	120.680	-
Табыс салығынан басқа салықтар	53.991	80.251
Іссапар шығыстары	41.130	47.293
Тозу және амортизация	61.709	46.725
Үй-жайларды жалдау	36.130	33.000
Материалдар	30.494	23.308
Сақтандыру шығыстары	30.700	22.167
Коммуналдық шығыстар	4.420	4.050
Банктік қызметтер	2.730	2.324
Жөндеу және қызмет көрсету	10.164	380
Басқасы	89.807	5.261
	1.788.795	1.215.719

Жалпы және әкімшілік шығыстарға аудиторлық қызметтер кіреді. «Эрнст энд Янг» ЖШС-тің 2025 және 2024 жылдардағы аудиторлық қызметтерінің құны тиісінше 35000 мың теңгені және 23.400 мың теңгені құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. ӨТКІЗУ ШЫҒЫСТАРЫ**

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Диспетчерлеу қызметтері	282.558	233.267
Тозу және амортизация	78.345	95.576
Теңестіру бойынша қызметтер	52.477	45.314
Электр энергиясын беру қызметтері	78.436	65.067
Жалақы және тиісті салықтар	74.998	38.307
Басқасы	57.471	16.400
	624.284	493.931

Диспетчеризация мен теңестіру шығындары өзінің электрберу желілері арқылы электр энергиясының көлемін бөлу және желілерде электр кернеуінің лайықты деңгейін қолдау жөніндегі «Электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» АҚ («КЕГОК» АҚ) көрсеткен қызметтерге жатады.

22. ҚАРЖЫ ШЫҒЫНДАРЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Қарыздар бойынша пайыздар	911.875	1.072.785
Пайыздық қарыздар бойынша дисконт амортизациясы (13-ескертпе)	20.241	56.441
Келісімшарттардың бағалау міндеттемелері бойынша дисконт амортизациясы (15-ескертпе)	59.096	61.559
Жалдау міндеттемелері бойынша пайыздар (14-ескертпе)	27.798	14.925
Қарызға алынған қаражат бойынша комиссия амортизациясы және айыппұлдар	31.878	4.612
	1.050.888	1.210.322

23. БАСҚА ДА ШЫҒЫСТАР

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Барлау активтерінің құнын есептен шығару (7-ескертпе)	-	-
Сомадағы айырма	6.002	28.009
Негізгі құралдардың шығуынан болған залал	219.245	5.855
Басқасы	57.732	37.854
	282.979	71.718

24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ҮНЕМДІЛІК

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы бойынша үнемділік/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	1.044.015	681.531
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемділік	(1.098.627)	(659.260)
	(54.612)	22.271

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін 20% мөлшеріндегі табыс салығының мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығының шығыстары мен бухгалтерлік пайда арасында салыстыру төменде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл	2024 жыл
Салық салынғанға дейінгі залал	3.723.779	(553.774)
Табыс салығының ресми мөлшерлемесі	20%	20%
20% мөлшеріндегі тиімді мөлшерлеме бойынша табыс салығының теориялық үнемділігі	744.756	(110.755)
Тұрақты айырмалардан салық әсері:		
Есептен шығарылмайтын желілердегі шығындар бойынша шығыстар	27.163	25.540
Қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	4.048	11.288
Алдыңғы кезеңдер үшін кейінге қалдырылған салықты түзету	-	-
Басқа да салық салынбайтын кірістер	(830.579)	96.198
Жиынтық залал туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша үнемділік	(54.612)	22.271
Активтерді қайта бағалаудан болатын табыс салығы бойынша шығыстар	2.355.518	-

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ҮНЕМДІЛІК (жалғасы)**

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерінің құрамдастары былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2025 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал арқылы өзгеру	ЖСҚ арқылы өзгерту	2024 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал арқылы өзгеру	2024 жылғы 1 қаңтар
Кейінге қалдырылған салық активтері						9.875
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	25.115	8.316		16.799	6.924	379
Табыс салығынан басқа салықтар	28.241	27.826		415	36	33.388
Өткен жылдары болған залалдар	2.128.493	638.724		1.489.769	1.456.381	3.082.695
Барлау және бағалау активтері	5.599.818	3.556.573		2.043.245	(1 030 496)	6 604 784
Күтілетін кредиттік залалдар бойынша үмітсіз борыштарды өтеуге арналған шығыстар	135	104		31	-	130.507
Келісімшарттар бойынша бағалау міндеттемелері	119.202	(6.554)		125.756	(4.751)	12.399
Кассалық өдіспен ескерілетін сыйақылар бойынша міндеттемелер	8.365	(2.145)				
Өзара есепке алынатын кейінге қалдырылған салық активтері	(19.800)	(8.297)		(11.503)	(1.889)	(46.284)
Кейінге қалдырылған салық активтерінің жиыны	7.889.569	2.214.547		3 675 022	452 032	3 222 990
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері						
Мұнай-газ активтерін қоспағанда, негізгі құралдар негізгі құралдар - мұнай-газ активтері	(4.140.236)	203.734	(2.355.518)	(1.988.451)	242.009	(2 230 461)
Өзара есепке алынатын кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	19.800	8.297		11.503	(34.781)	46 284
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің жиыны	(7 448 386)	3.115.920	(2 355 518)	(1.976.948)	207.228	(2 184 176)
Пайда және залал арқылы кейінге қалдырылған салық бойынша үнемділік		1 098 627	(2 355 518)		659 260	

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» 24 ХКЕС-ке (IAS) сәйкес, тараптардың бірінің екіншінің қаржылық және операциялық шешімдеріне елеулі әсер ету немесе бақылау мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп саналады. Тараптардың байланыстылығы туралы мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптардың арасында жасалмайтын мәмілелерге кіре алады және мұндай мәмілелердің бағалары мен шарттары байланысты емес тараптардың арасындағы мәмілелердің бағалары мен шарттарынан ерекшеленуі мүмкін.

Байланысты тараптарға Топтың, акционерлердің негізгі басқарушы персоналы, акционерлердің жалпы бақылауындағы ұйымдар жатады.

Топ елеулі мәмілелерді жасаған және 2025 жылғы 31 желтоқсанға мәмілелер бойынша елеулі өтелмеген сальдосы болған байланысты тараптармен өзара қатынастардың сипаты былайша көрсетілген:

Байланысты тараптармен мәмілелер бойынша сальдо

Мың теңгемен	2025 жылғы 31 желтоқсан	2024 жылғы 31 желтоқсан
Қарыздар бойынша акционерлер алдындағы міндеттеме (13-ескертпе)	19.674.179	804.154
Акционерлердің бірлескен бақылауындағы ұйымдардың сауда-саттық және басқа да дебиторлық берешегі	41.040	-
Акционерлердің жалпы бақылауындағы ұйымдардың алдындағы кредиторлық берешек (15-ескертпе)	-	228
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	-
Түсімдер	1.108.964	-
Жалпы және өкімшілік шығыстар	-	3.102
Қаржылық шығындар	14.026	9.065

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2025 жылғы 31 желтоқсанға негізгі басқарушы персоналға 10 адам кіреді (2024 жылғы 31 желтоқсанға: 11 адам). 2025 жылы 428.604 мың теңге (2024 жылы: 351.485 мың теңге) мөлшерінде жалақыдан және басқа да қысқа мерзімді төлемдерден тұрған негізгі басқарушы персоналға төленген жалпы сыйақы сомасы жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылды.

«Exploration Production Crystal Management» ЖШС «Кристалл Менеджмент» АҚ-мен құрылтайшылар құрамы бірдей компания болып табылады. 2025 жылға дейін қызмет жүргізілген жоқ, 2025 жылғы тамыздан бастап негізгі қызметі – мұнай өнімдерін өткізу болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР****Тауарларды жылдық сатып алу бағдарламасы бойынша міндеттемелер**

Топ жыл сайын сатып алулар өткізу үшін жоспарланған 1 ақпаннан кешіктірмей жыл сайын не болмаса Пайдалы қазбаларды пайдалануға арналған келісімшарттар тіркелген күннен бастап күнтізбелік 60 күннен кешіктірмей құзырлы органға Үкімет бекіткен үлгі нысандар мен тәртіп бойынша алдағы жылға «жер қойнауын пайдалану» қызмет түрі бойынша тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жылдық сатып алу бағдарламасын ұсынуға міндетті.

Топ жер қойнауын пайдалану операцияларын жүргізу кезінде пайдаланылатын тауарлардың, жұмыстар мен қызметтердің және олардың өндірушілерінің тізілімінде тіркелуге міндетті.

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша басшылық Топ тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алудың жылдық бағдарламасы бойынша өзінің барлық міндеттемелерін толығымен орындап шықты деп есептейді.

Жұмыс бағдарламасы бойынша міндеттемелер

Басшылық Топ 2025 және 2024 жылдардағы жұмыс бағдарламасы бойынша өзінің барлық міндеттемелерін толығымен орындады деп санайды.

Компанияның жыл сайын 25 қаңтардан кешіктірмей құзырлы органға Үкімет бекіткен үлгі нысандар мен тәртіп бойынша өткен жылға арналған Келісімшарттар бойынша лицензиялық-келісімшарттық талаптарды орындау туралы есепті (Жұмыс бағдарламасы) ұсыну міндеттемесі бар.

Қазақстандық қамту бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалану туралы келісімшарттардың талаптарына сәйкес барлауды жүргізу кезінде Топ қазақстандық кадрларға басымдық беруге міндетті. Бұл ретте жұмысқа тартылатын кадрлардың жалпы көлемінде пайыздық ара қатынаста қазақстандық кадрларды тарту мыналарды құрауы тиіс:

- Басшылар мен олардың орынбасарлары бойынша 75%-дан кем емес;
- Құрылымдық бөлімшелердің басшылары бойынша 90%-дан кем емес;
- Мамандар бойынша 90%-дан кем емес;
- Білікті жұмысшылар бойынша 100%-дан кем емес.

Егер мұндай қызметтер Қазақстан Республикасының резидент еместері көрсететін біртекті жұмыстар мен қызметтердің стандарттарына, бағалық және сапалы сипаттамаларына сәйкес келсе, Топ, әуе, теміржол, су және басқа да көлік түрлерін пайдалануды қоса алғанда, барлау операцияларын жүргізу кезінде жұмыстарды, қызметтерді қазақстандық өндірушілерді тартуға міндетті.

Топ Қазақстан Республикасында шығарылған құрал-жабдықтарды, материалдар мен дайын өнімді, олардың жер қойнауын пайдаланушы өткізетін конкурстың талаптары мен Қазақстан Республикасының техникалық реттеу туралы заңнамасына сәйкес келуі шартымен пайдалануға міндетті.

Жер қойнауын пайдалану келісімшарттарына сай барлау бойынша операцияларды жүргізу кезінде келісімшарттар бойынша жергілікті қамтудың мөлшері жыл сайын кем дегенде мыналарды құруы тиіс:

3996-УВС келісімшарты бойынша:

- жұмыстарға қатысты 74%;
- қызметтерге қатысты 74%;
- тауарларға қатысты 0%.

5276-УВС келісімшарты бойынша:

- жұмыстарға қатысты 75%;
- қызметтерге қатысты 80%;
- тауарларға қатысты 5%.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Қазақстандық қамту бойынша міндеттемелер (жалғасы)**

5284-УВС келісімшарты бойынша:

- жұмыстарға қатысты 74%;
- қызметтерге қатысты 74%;
- тауарларға қатысты 14%.

5357-УВС келісімшарты бойынша:

- жұмыстарға қатысты 75%;
- қызметтерге қатысты 80%;
- тауарларға қатысты 5%.

2024 және 2025 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша басшылық Топ қазақстандық қамту бойынша өзінің барлық міндеттемелерін толығымен орындап шықты деп есептейді.

Қызмет талаптары

Қазақстан Республикасының Үкіметі, нарықтық экономика талаптары қажет етіп отырғандай, экономикалық реформалар мен өзінің заңнамалық, салық және нормативтік базасын әзірлеуді жүзеге асыруда. Қазақстан экономиканың тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлеулерге және үкімет қолға алатын экономикалық, қаржылық және монетарлық шаралардың тиімділігіне едәуір байланысты.

Геосаяси жағдай

2022 жылғы ақпанда Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы шиеленістің салдарынан батыс елдерінің көпшілігі Ресей Федерациясына қарсы көптеген санкцияларды жариялады. Бұл санкциялар Ресей Федерациясының экономикасына теріс әсер етуге бағытталған. Геосаяси шиеленістің өсуіне орай 2022 жылғы ақпаннан бастап қор және валюта нарықтарында құбылмалылықтың едәуір өсімі, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңгенің айтарлықтай құнсыздануы байқалады.

Топ санкциялардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін 2024 жылдың 31 желтоқсанында бағалады және айтарлықтай әсер етуін анықтамады. Топ осы аймақтарды бақылауды жалғастыруда.

Инфляция және ағымдағы экономикалық жағдайлар

Макроэкономикалық және геосаяси ортаның әсері әлемнің барлық елдерінде инфляциялық қысымды күшейтті. Жоғары және өсіп келе жатқан энергия бағалары басқа тауарлар мен қызметтердің құнына теріс әсер етеді, бұл көптеген елдерде тұтыну бағасының айтарлықтай өсуіне әкеледі.

Көптеген тауарлардың, соның ішінде азық-түлік өнімдерінің бағасы жоғары болып қала береді. 2025 жылы Қазақстандағы инфляция 12,3% болды (2024 жылы: 8,6%).

Геосаяси шиеленістің өсуіне орай қор және валюта нарықтарында құбылмалылықтың едәуір өсуі байқалуда. 2024 жыл ішінде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің («ҚРҰБ») ақша-кредит саясаты комитетінің шешімдерімен базалық мөлшерлеме төмендеді: 2024 жылғы 22 қаңтарда - жылдық 15,25%-ға дейін, 2024 жылғы 26 ақпанда - жылдық 14,75%-ға дейін, 2024 жылғы 3 маусымда - жылдық 14,50%-ға дейін, 2024 жылғы 15 шілдеде - жылдық 14,25%-ға дейін. Бірақ 2024 жылдың аяғынан бастап ҚРҰБ ақша-кредит саясаты комитетінің шешімімен базалық мөлшерлеме өсе бастады: 2024 жылғы 2 желтоқсан – базалық мөлшерлеме жылдық 15,25%-ға дейін, 2025 жылғы 11 наурыз - жылдық 16,50%-ға дейін ұлғайтылды.

Компания өзгеріп жатқан экономикалық жағдайлардың өз қызметіне, қаржылық жай-күйі мен қаржылық нәтижелеріне әсерін бағалауды жалғастыруда.

Ағымдағы инфляциялық қысым, макроэкономикалық және геосаяси белгісіздік активтер мен міндеттемелерді бағалауға байланысты болжамдар мен белгісіздіктерге әсер етеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу**

Қазақстан Республикасының салық заңнамасы мен нормативтік базасы тұрақты өзгерістерге ұшырағыш келеді және түрлі талқылауларға жол береді. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының ХҚЕС-тің кірістерді, шығыстарды және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің басқа да шоттарын есепке алу жөніндегі түсіндірмелеріне қатысты арасында болатын пікірлерде келіспеушіліктер сирек емес. Қазақстандық салық заңнамасын анықталған және расталған бұзушылықтары үшін қолданыстағы айыппұлдар мен өсімпұлдар режимі өз қатаңдығымен ерекшеленеді. Айыппұл мөлшері, әдетте, қосымша есептелген салық сомасының 80% құрайды, ал өсімпұлдар Қазақстанның Ұлттық Банкі белгілеген қайта қаржыландыру мөлшерлемесінің негізінде, 1,25 көбейтілген етіп есептеледі. Нәтижесінде айыппұлдар мен өсімпұлдар сомасы есептелген салықтардың сомасынан бірнеше рет асып түсуі мүмкін.

Салық тексерулері тексеру жылының алдындағы қызметтің бес күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Қазақстандық салық жүйесімен байланысты белгісіздіктердің күшіне орай есептелген салықтардың, өсімпұлдар мен айыппұлдардың жиынтық сомасы (егер ондайлар болса) қазіргі күнге дейін шығыстарға жатқызылған және 2025 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомадан асып түсуі мүмкін.

Топ салықтарды және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді уақтылы әрі толық көлемде төлеуге міндетті. Келісімшарттың шеңберінде жүзеге асырылатын қызмет бойынша салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша салық міндеттемелерін есептеу салық заңнамасына сәйкес жасалады. Келісімшарттың шеңберінде жүзеге асырылатын қызмет бойынша салық міндеттемелерінің орындалуы жер қойнауын пайдаланушыны салық міндеттемесінің пайда болу күніне қолданылатын мемлекеттің салық заңнамасына сәйкес келісімшарттың шеңберінен шығатын мемлекетте қызметті жүзеге асыру бойынша салық міндеттемелерін орындаудан босатпайды.

Жазылу бонусы бойынша төлемді жасау кезеңділігі мен тәртібі Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады. Төлемдер уақтылы жасалды.

2025 жылы Алматы қ. бойынша Мемлекеттік кірістер комитеті (департаменті)* «Кристалл Менеджмент» АҚ-на келесі салықтарды есептеу және төлеу бойынша 2020–2024 жылдар кезеңі үшін тақырыптық салықтық тексеру жүргізді:

- Корпоративтік табыс салығы;
- Қосылған құн салығы;
- Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық.

Тексеру есепті күннен кейінгі кезеңде аяқталды. Тексеру нәтижелері бойынша, 2024 жыл үшін 25 540 мың теңге мөлшерінде корпоративтік табыс салығын қосымша есептеуді қоспағанда, тексеру периметріндегі салықтардың есептелуі мен төленуінің дұрыстығы расталды.

2026 жылғы 27 наурыздағы № 600120250731ОАР0027 тексеру нәтижелері туралы хабарламаға сәйкес, Компания 2024 жыл үшін қосымша есептелген КТС сомасын 25 540 мың теңге мөлшерінде, сондай-ақ жалпы сомасы 11 436 мың теңгеге КТС бойынша тиісті айыппұл мен өсімпұлды толық көлемде төледі.

Басшылықтың пікірінше, 2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша заңнаманың қолданыстағы ережелері дұрыс түсіндірілді және салық заңнамасына байланысты Топ орналасқан жағдайды сақтап қалу мүмкіндігі жоғары болып табылады.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

Топ барлау бойынша операцияларды жасау салдарынан бұзылған жер учаскелері мен басқа да табиғи объектілерді Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес одан әрі де пайдалануға жарамды күйге дейін қалпына келтіруге міндетті. Сондай-ақ Топ өңірлік табиғатты қорғау органдарының тарапынан болған шағымдардың нәтижесінде әлеуетті шығындарды көтере алады.

Қоршаған ортаны ластағаны үшін төлемдерді және учаскелерді қалпына келтіру жұмыстарын реттейтін қазақстандық заңнама мен нормативтік актілердің дамуына қарай Топ келешекте шығындар көтере алады, әрі олардың мөлшерін қазіргі уақытта мұндай шығындар үшін жауапкершілік көтеретін тараптарды анықтауға қатысты белгісіздік және Үкіметтің қоршаған ортаны қалпына келтіру шығындарын төлеу бойынша тартылған тараптардың мүмкіндіктерін бағалау сияқты факторлардың ықпалына орай айқындау мүмкін емес. Басшылықтың пікірінше, мұндай шығындар Топтың қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер тигізе алмайды және тиісінше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілікте құқық қорғау органдарының тарапынан ықтимал шағымдар немесе айыппұлдар бойынша резервтер көрсетілмеген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

Дегенмен қолайсыз жағдайда қазақстандық бақылау органдарының тарапынан әлеуетті шағымдар немесе айыппұлдар Топ қызметінің келешек нәтижелеріне немесе оның қандай да бір есепті кезеңдерде ақша қаражатының қозғалысына айтарлықтай ықпал етуі мүмкін.

27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Негізгі қаржы құралдары шаруашылық қызметті жүргізуден тікелей туындайтын ақша қаражаты мен оның баламаларынан, сауда дебиторлық берешектен және сауда кредиторлық берешектен тұрады. Топ қаржы құралдарымен сауда жасаған жоқ.

Топ нарықтық тәуекелге, кредиттік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырағыш. Топ басшылығы мұндай тәуекелдерді басқару процесін бақылайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Кредиттік тәуекел**

Кредиттік тәуекел контрагент қаржы құралының шарты бойынша немесе клиенттік шарт бойынша өз міндеттемелерін орындамайтындығының тәуекелін білдіреді, бұл қаржылық шығындарға әкеп соқтырады. Топ өзінің операциялық қызметінің нәтижесінде кредиттік тәуекелге ұшырағыш келеді.

Топта әлеуетті кредиттік тәуекел туындайтын қаржы активтері негізінен сауда дебиторлық берешекпен білдірілген. Топ тауарлар мен қызметтердің өткізілуі тек тиісті кредиттік тарихы бар сатып алушыларға ғана жасалуына бағытталған процедураларды әзірледі. Топ тауарларды өткізу және қызметтерді көрсету кезінде камтамасыз етуді талап етпейді. Күмәнді берешек бойынша резервті шегере отырып дебиторлық берешектің баланстық құны кредиттік тәуекелге ұшыраған ең көп соманы білдіреді. Дебиторлық берешекті өтеу үрдістері экономикалық факторлардың ықпалына ұшырағыш келетіндігіне қарамастан Топ басшылығы құрылған резерв сомасынан артық елеулі шығындар тәуекелі жоқ деп есептейді.

Келесі кестеде Moody's Investors Service агентігінің кредиттік рейтингісін қолдана отырып есепті күнге банктерде орналастырылған ақша қаражаты мен оның баламалары, сондай-ақ пайдалануы шектеулі қаражат бойынша сальдо көрсетілген.

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		31 желтоқсанға	
		2025 жыл	2024 жыл	2025 жылғы	2024 жылғы
«Банк RBK» Банкі» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	B2/Позитивті	397.049	433.595
«Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	Baa1/Тұрақты	Baa2/Тұрақты	216.692	107.819
«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ	Қазақстан	Baa1/Тұрақты	Baa2/Позитивті	-	513
				613.741	541.927

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топта қаржылық құралдарға байланысты міндеттемелерді өтеуге қажетті қаражат алуға туындайтын қиындықтар тәуекелі. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақшалай қаражаттардың дефициті тәуекеліне бақылау жасайды. Бұл құрал қаржылық инвестицияларды және қаржы активтерін өтеу мерзімін ескереді.

Келесі кестеде келісімшартты дисконтталмаған төлемдердің негізінде 31 желтоқсанға Топтың қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері бойынша жиынтық деректер келтірілген.

Мың теңгемен	Талап етілгенге дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
2025 жылғы 31 желтоқсанға						
Пайыздық қарыздар	209.200	-	9.217.868	55.344.375	-	64.771.443
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	437.380	490.027	2.575.395	-	-	3.502.802
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	-	-	(289.133)	-	-	(289.133)
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	-	(80.967)	(48.623)	-	(129.590)
	646.580	490.027	11.423.163	55.295.752	-	67.855.522
2024 жылғы 31 желтоқсанға						
Пайыздық қарыздар	698.228	-	13.832.955	804.149	-	15.335.332
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	222.628	-	3.272.391	799.122	-	4.294.141
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	-	-	(138.338)	-	-	(138.338)
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	-	(76.203)	(93.740)	-	(169.943)
	920.856	-	16.890.805	1.509.531	-	19.321.192

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі (жалғасы)***Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгерістер*

Мың теңгемен	2025 жылғы 1 қаңтар	Негізгі борыш бойынша ақша ағындары	Қысқа мерзімді бөлікті ұзақ мерзімді бөлікке қайта жіктеу	Валюта бағамдары ның өзгеруі	Төленген сыйақы	Басқасы*	2025 жылғы
							31 желтоқсан
Қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі	9.669.312	-	(3.100.098)	(360.699)	-	-	6.208.515
Қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі	4.783.580	15.126.307	3.100.098	(30.933)	(913.589)	963.995	23.029.458
	14.452.892	15.126.307	-	(391.632)	(913.589)	963.995	29.237.973

Мың теңгемен	2024 жылғы 1 қаңтар	Негізгі борыш бойынша ақша ағындары	Ұзақ мерзімді бөлікті қысқа мерзімді бөлікке қайта жіктеу	Валюта бағамдары ның өзгеруі	Төленген сыйақы	Басқасы*	2024 жылғы
							31 желтоқсан
Қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі	-	-	7.754.980	1.914.332	-	-	9.669.312
Қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі	15.248.947	(2.662.418)	(7.754.980)	(91.746)	(1.090.061)	1.133.838	4.783.580
	15.248.947	(2.662.418)	-	1.822.586	(1.090.061)	1.133.838	14.452.892

* Басқаға есептелген сыйақы, капиталға айналдырылған сыйақы, дисконттың мойындалуы, дисконт амортизациясы жатады.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны нарықтық бағалардың өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелін білдіреді. Нарықтық тәуекелге тәуекелдің екі типі жатады: пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі және валюталық тәуекел. Нарықтық тәуекелге ұшыраған қаржы құралдарына пайыздық қарыздар, сауда кредиторлық берешек және ақша қаражаты мен оның баламалары кіреді.

Топ ақша қаражаты мен оның баламаларына қатысты нарықтық тәуекелді саралап, оның жіктелуі төмен деген тұжырымға келді. Резерв сомасы елеусіз және шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылмайды.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны шетел валюталары бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Топтың валюталық тәуекелге ұшырағыштығы бірінші кезекте шетел валютасы - АҚШ долларында білдірілген Топтың қарыз алу балансымен байланысты. Осылайша, валюта бағамдарының өзгерісі Топтың қаржылық жағдайына айтарлықтай ықпал ете алады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Нарықтық тәуекел (жалғасы)***Валюталық тәуекел (жалғасы)*

Төмендегі кестеде Топтың 31 желтоқсанға салық салынғанға дейінгі табысының (ақша активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістерінің салдарынан) басқа да өзгермелілердің өзгермеуі кезінде негізді түрде болжауға болатын АҚШ долларының айырбастау бағамдарының өзгеруіне сезімталдылығы көрсетілген. Топтың капиталына әсер ету жоқ.

<i>Мың теңгемен</i>	2025 жыл		2024 жыл	
	Айырбастау бағамының ұлғаюы / (азаяуы)	Салық салынғанға дейін пайдаға өсері	Айырбастау бағамының ұлғаюы / (азаяуы)	Салық салынғанға дейін пайдаға өсері
АҚШ доллары	15.88%	56.508	9.09%	32.457
	-6,68%	(23.773)	-7,34%	(26.223)

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі, ең алдымен, Топтың құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар ұзақ мерзімді борыштық міндеттемелеріне жатады. 2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздардың жоқ болуына орай бұл тәуекелі алынып тасталған.

Капиталды басқару

Топтың капиталын басқарудың басты мақсаты қызметін қолдау және акционерлер капиталының құнын барынша көбейту мақсатында капитал толықтығының тұрақты коэффициенттерін қамтамасыз ету болап табылады.

Бұдан әрі, Топ салалық нормалар мен тәжірибеге сәйкес капитал құрылымын қолдап тұруға ниетті, бұл инвестициялық мүмкіндіктер мен қарыз қаржыландыруының қолжетімділігін назарға ала отырып уақыт кезеңінің ішінде қол жеткізіледі.

Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. 2025 және 2024 жылдардың ішінде мақсатқа, саясатқа немесе процестерге еш өзгерістер енгізілмеді.

Қаржы құралдарының әділ құны

Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасындағы әдеттегі мәміленің барысында міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны болып табылады. Келесі әдістер мен жорамалдар әділ құнды бағалау үшін пайдаланылды:

- Ақша қаражаты мен оның баламаларының, сауда және басқа да дебиторлық берешектің және сауда кредиторлық берешектің әділ құны бұл қаржы құралдарының қысқа мерзімді сипатының салдарынан шамамен олардың баланстық құнына тең болады;
- Ұзақ мерзімді тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздарды топ келесі параметрлердің негізінде бағалады: пайыздық мөлшерлемелер, елдің айрықша тәуекел факторлары.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын анықтау кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда.

Компания мұндай бағалау әдістемелерін пайдаланады, әрі олар мұндай жағдайларда орынды болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте релевантты қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше азайтуға мүмкіндік береді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)**

2025 жылғы 31 желтоқсандағы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 1-деңгейдегі қаржы құралдары ретінде жіктелген қаржы құралдары болмады.

2025 және 2024 жылдардың 31 желтоқсанына аяқталған жылдар үшін қаржы құралдарының әділ құнының иерархия деңгейлері арасында ауысулар болған жоқ.

Төменде қаржылық жағдай туралы есепте санаттар бойынша көрсетілген Компанияның қаржы құралдарының баланстық және әділ құнының салыстыруы келтірілген:

Мың теңгемен	2025 жыл		2024 жыл	
	Баланстық құн	Әділ құны	Баланстық құн	Әділ құны
Қаржы активтері				
Ақша қаражаты мен оның баламалары (2-деңгей)	220.437	220.437	133.420	133.420
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты (2-деңгей)	393.304	393.304	408.326	408.326
Сауда дебиторлық берешек (3-деңгей)	1.042.066	1.042.066		
Дебиторлық берешек			814.016	814.016
Қаржылық міндеттемелер	29.237.973	29.237.973		
Пайыздық қарыздар (2-деңгей)	5.713.241	5.713.241	14.452.892	14.452.892
Сауда кредиторлық берешек (3-деңгей)	129.590	129.590	5.410.145	5.410.145
Жалдау бойынша міндеттемелер (3-деңгей)	220.437	220.437	169.943	169.943

28. СЕГМЕНТТІК АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ әрқайсысының қызметіне сүйене отырып бизнес-бірліктерге бөлінген және келесі екі сегменттен тұрады:

- Электр энергиясын өндірумен және өткізумен айналысатын сегмент;
- Жер қойнауын пайдалану келісімшартының шеңберінде көмір сутекті ресурстарды барлаумен айналысатын сегмент.

Топ басшылығы операциялық шешімдерді қабылдайды және ресурстарды бөлу туралы шешімдерді қабылдау және олардың қызмет нәтижелерін бағалау мақсаттары үшін әрбір бизнес-бірлік қызметінің операциялық нәтижелеріне жеке мониторинг жасайды. Сегменттер қызметінің нәтижелері шоғырландырылған қаржылық есептілікте пайданың немесе залалдың негізінде бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. СЕГМЕНТТІК АҚПАРАТ (жалғасы)**

Төмендегі кестеде пайда мен залал туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Мың теңгемен	2025 жылғы 31 желтоқсан		Жиыны
	Электр энергиясын өндіру және сату	Мұнай мен газды барлау және өндіру	
Түсім			
Сыртқы сатып алушыларға сату	12.148.959	4.326.411	16.475.370
Сегментаралық сатылым		-	-
Өткізудің өзіндік құны	(6.250.234)	(3.296.579)	(9.546.813)
Жалпы пайда	5.898.725	1.029.832	6.928.557
Әкімшілік шығыстар	(681.227)	(1.107.568)	(1.778.795)
Өткізу шығыстары	(594.927)	(29.357)	(624.284)
Басқа да кірістер	6.879	69.626	76.505
Басқа да шығыстар	(265.014)	(17.965)	(282.979)
Операциялық қызметтен түскен пайда / (залал)	4.364.436	(55.432)	4.309.004
Қаржылық кірістер	87.541	3.550	91.091
Қаржылық шығындар	(81.703)	(969.185)	(1.050.888)
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болатын шығын, нетто	(6.365)	-	(6.365)
Бағамдық айырма, нетто	362	380.575	380.937
Салық салғанға дейінгі пайда / (залал)	4.364.271	(640.492)	3.723.779
Корпоративтік табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемділік	(831.985)	886.597	54.612
Таза пайда / (залал)	3.532.286	246.105	3.778.391
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы	(2.634.565)	(191.870)	(2.826.435)
Шығыс ретінде танылған қорлардың құны	(2.747.387)	(146.908)	(2.894.295)
Жұмыскерлердің сыйақыларына шығыстар	(726.700)	(578.119)	(1.304.819)
Активтер жиыны	18.442.857	36.898.127	55.340.984
Міндеттемелер жиыны	3.378.898	28.836.055	32.214.953

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. СЕГМЕНТТІК АҚПАРАТ (жалғасы)**

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан		Жиыны
	Электр энергиясын өндіру және өткізу	Мұнай мен газды барлау және өндіру	
Түсім			
Сыртқы сатып алушыларға сату	9.575.264	1.827.627	11.402.891
Сегментаралық сатылым		-	-
Өткізудің өзіндік құны	(6.118.576)	(1.215.600)	(7.334.176)
Жалпы пайда	3.456.688	612.027	4.068.715
Өкімшілік шығыстар	(493.636)	(722.083)	(1.215.719)
Сату бойынша шығыстар	(493.931)	-	(493.931)
Басқа да кірістер	35.297	11.335	46.632
Басқа да шығыстар	(58.521)	(13.197)	(71.718)
Операциялық қызметтен түскен пайда / (залал)	2.445.897	(111.918)	2.333.979
Қаржылық кірістер	62.182	4.631	66.813
Қаржылық шығындар	(163.009)	(1.047.313)	(1.210.322)
Бағамдық айырма, нетто	7.635	(1.751.879)	(1.744.244)
Салық салғанға дейінгі пайда / (залал)	2.352.705	(2.906.479)	(553.774)
Корпоративтік табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемділік	(432.562)	410.291	(22.271)
Таза пайда / (залал)	1.920.143	(2.496.188)	(576.045)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы	(2.081.331)	(541.916)	(2.623.247)
Шығыс ретінде танылған қорлардың құны	(3.395.805)	(299.377)	(3.695.182)
Жұмыскерлердің сыйақыларына шығыстар	(963.629)	(1.334.902)	(2.298.531)
Активтер жиыны	29.446.409	50.773.287	80.219.696
Міндеттемелер жиыны	5.402.038	38.493.165	43.895.203

29. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Тексеру есепті күннен кейінгі кезеңде аяқталды. Тексеру нәтижелері бойынша, 2024 жыл үшін 25 540 мың теңге мөлшерінде корпоративтік табыс салығын қосымша есептеуді қоспағанда, тексеру периметріндегі салықтардың есептелуі мен төленуінің дұрыстығы расталды.

27.03.2026 жылғы №600120250731OAP0027 тексеру нәтижелері туралы хабарламаға сәйкес, компания 2024 жыл үшін қосымша есептелген ктс сомасын 25 540 мың теңге мөлшерінде, сондай-ақ жалпы сомасы 11 436 мың теңгеге ктс бойынша тиісті айыппұл мен өсімпұлды толық көлемде төледі.

Бас директор

Бас бухгалтер

Сайзинұлы Д.

Род А.И.